ARTIKEL

Når livet gør både ondt og godt

Christian Juul Busch kommer direkte fra en stuesamtale med en patient, som er uhelbredeligt syg. Den slags samtaler har han mange af som hospitalspræst på Rigshospitalet. Også med patienter, som bliver helbredt. Uanset udfaldet oplever mange en sygdom som f.eks. kræft eller andre invaliderende sygdomme som et eksistentielt chok, forklarer han, mens vi sætter os i hans kontor på Rigshospitalet.

- Engang sagde en patient til mig: "Det er ikke kun gulvtæppet, som er revet væk under mig. Gulvbrædderne er også væk". Ordvalget siger alt. Det handler om, at man mister fodfæstet. Tabet af kontrol over sit eget liv, siger Christian Juul Busch.
- Ofte er reaktionen på en kræftdiagnose "hvorfor mig?" "Jeg har altid været rask" "Jeg er aldrig syg". Det afspejler den følelse af usårlighed, som mange har, og som er ekstra stærk i et trygt land som Danmark. En syrisk flygtning, som er flygtet fra krig, eller en grønlandsk fanger, som dagligt er i naturens vold, føler ikke den samme usårlighed, konstaterer Christian Juul Busch, mens han griber en bog i kontorets store bogreol og citerer Ghita Nørby, som har haft underlivskræft:

"Når et menneske gennem hele livet har været privilegeret med et jernhelbred, altid har vidst, at kroppen var i orden og gjorde, hvad jeg gav den ordre til at gøre, så opstår der en mærkelig følelse af magt. At føle sig usårlig. Ja, man tænker det ikke, men det er at være ganske udsat. Og når så pludselig den sorte vinge suser hen over ens sjæl og legeme, så ser man, at det perfekte ikke mere er perfekt, at det usårlige kan såres. Sygdommen kræft ydmyger!"

Ikke alle problemer kan løses

Ifølge ham er det karakteristisk, hvordan mange patienter forsøger at genskabe kontrollen ved at betragte sygdom som et problem, der kan og skal løses – ligesom problemer på arbejdet eller i parforholdet.

- Men man bliver nødt til at acceptere, at det ikke er alle problemer, som kan løses. En stomiopereret kan løse et problem med lækage, men selve stomien er et vilkår. Hvis den føles som en byrde, kan man lette byrden ved at dele den med andre – f.eks. ved at tale med sine nærmeste – men byrden forsvinder ikke, forklarer Christian Juul Busch.
Selvom man er omgivet af mennesker, er det ikke unormalt at føle sig meget alene, når man har en alvorlig sygdom.
- Ensomheden opstår, når det, man har, ikke opfylder savnet af det, som man længes efter, siger Christian Juul Busch og tilføjer:
- Man længes efter det liv, man havde før diagnosen. Man savner den intakte verden og følelsen af kontrol. Tabet af kontrol kan også give angst. Angst er tanker, som pisker ud i horisonten og leder efter alt det værste.

Intensitet og glæde i sorgen
Midt i alt mørket kan der heldigvis også være lys. Ligesom en kræftdiagnose eller en stomioperation kan give et eksistentielt chok, hvor ens verdensbillede krakelerer, kan den også blive et eksistentielt vendepunkt, som giver et nyt verdensbillede.

"Det er ikke kun gulvtæppet, som er revet væk under mig. Gulvbrædderne er også væk"

- Midt i sorgen kan man føle en intensitet, som kan påvirke livsopfattelsen, forholdet til andre mennesker og den personlige læring. Det lyder som en kliché, men græsset kan blive mere grønt og himlen mere blå, ligesom nærværet med familie og venner kan blive stærkere, forklarer Christian Juul Busch og uddyber:
- Men det er også normalt, at modsatrettede følelser svinger frem og tilbage som et pendul. Sorg, der bliver afløst af glæde, som bliver afløst af sorg.

Hvor finder du styrken?
På den lange bane vinder glæden og håbet. Det er den mangeårige erfaring, som Christian Juul Busch kan dele med patienter og pårørende, selv når det ser allermest sort ud. Men følelser kan ikke forceres, og i det hele taget er det ikke altid, at man føler noget. Man må acceptere "sjælens vindstille", som Christian Juul Busch kalder det. Men der er ét spørgsmål – og svar – man skal holde fast i igennem hele forløbet.
- Hvor finder du styrken til at komme igennem det? Det spørgsmål stiller jeg ofte i mine samtaler, og folk ved godt, hvor de finder deres styrke. Det kan være i venner, kolleger, familie – ja, i samværet med børnebørnene, som en patient sagde fornylig. Alle har et sted at søge styrke. Det kan også være i troen, som for en del mennesker gør, at de føler sig båret gennem belastninger, siger Christian Juul Busch.

Christian Juul Busch

Christian Juul Busch har været præst på Rigshospitalet i 24 år. Før det var han præst på amtssygehuset i Glostrup og i Vestre Fængsel.

Siden 2013 har han været leder af projektet 'Sorggrupper i folkekirken', han har skrevet lærebogskapitler og artikler om eksistentiel/åndelig omsorg, sorg og samtale med patienter, ligesom han er en aktiv foredragsholder.